

ФОРМУВАННЯ Й РОЗВИТОК «SOFT SKILLS» У СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВИТИ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЇХ УСПІШНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ

Ряднова В.В., Безега Н.М., Безкоровайна І.М., Пера-Васильченко А.В.,
Стебловська І.С., Воскресенська Л.К.

Українська медична стоматологічна академія

Розглянуто важливість формування й розвитку «soft skills» у студентів медичних закладів вищої освіти. Проаналізовано індивідуальні, комунікативні й управлінські якості, виділено шість найзатребуваніших із них. Запропоновано включення в навчальний процес різноманітних тренінгів і семінарів із розвитку «soft skills».

Ключові слова: навички, якості, компетенції, «hard skills», «soft skills», індивідуальні якості, комунікативні якості, управлінські якості, гнучкість, здібність адаптуватись, навички спілкування, уміння розв'язувати проблемні ситуації, креативність, навички міжособистісних стосунків, уміння працювати в команді.

The article considers the importance of formation and development of "soft skills" in students of higher medical educational institutions. Individual, communicative and managerial qualities are analyzed, six of the most popular ones are selected. The inclusion of various trainings and seminars on the development of "soft skills" in the educational process is proposed.

Key words: skills, qualities, competencies, "hard skills", "soft skills", individual qualities, communicative qualities, managerial qualities, flexibility, ability to adapt, communication skills, ability to solve problem situations, creativity, interpersonal skills, ability to work in a team.

У рамках реалізації Національної стратегії побудови нової системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2025 рр. завданням медичної освіти стало забезпечення громадян якісною медичною допомогою через високий рівень підготовки медичних фахівців, де життя і здоров'я пацієнта мають бути основними людськими й професійними цінностями медика, а якісна медична допомога неможлива без зміни культурної парадигми і створення нового професійного середовища, самовідтворюваного й незалежного [4].

Під час втілення цієї стратегії задля досягнення вказаних результатів урахується формування в студентів закладів вищої медичної освіти професійних і особистісних навичок, які будуть потрібні майбутнім спеціалістам у їх становленні як фахівців у обраній сфері. Вчені виділяють такі навички: «жорсткі» навички або вимоги чи компетенції («hard skills») – це професійні знання, вміння й навички з обраного фаху і «м'які» (гнучкі) навички або вимоги чи компетенції («soft skills»), які є особистісними й пов'язані з ефективною взаємодією з іншими людьми та необхідні й для повсякденного життя, і для роботи [1].

За даними дослідження, яке проводилось у Гарвардському університеті й Стенфордському дослідному інституті, було встановлено, що професійна успішність завдяки «hard skills» складає лише 15 %, тоді як «soft skills» визначається у 85 % [3]. Опитування роботодавців в Україні показало, що сучасним випускникам не вистачає практично професійних навичок (67%), навичок вирішувати проблемні ситуації (42%), навичок роботи з клієнтами (29%), навичок письмового (28%) і усного (21%) спілкування, аналітичних навичок (24%), знання іноземних мов (22%) та ін.

Саме тому важлива роль розвитку «soft skills» має приділятися під час навчання й виховання студентів медичних ЗВО. Ці навички позначаються ще як людські, соціальні або універсальні чи уніфіковані навички, ними важко оволодіти з книжок чи виконуючи лише професійні обов'язки. Було доведено, що професійні вміння й навички застарівають, а «soft skills» актуальні завжди.

Відомо кілька класифікацій «soft skills»: міжпрофесійні, міжособистісні й внутрішньоособистісні навички; індивідуальні, комунікативні й управлінські якості [3] тощо.

Так, до індивідуальних якостей належать: властивість приймати рішення й розв'язувати проблеми, чітко ставити завдання й формулювати цілі, позитивне мислення й оптимізм, орієнтація на клієнта (пацієнта) й остаточний результат.

Комунікативні якості мають такі особливості: зрозуміло формулювати думки (повідомлення), дружнє спілкування й гарні манери, уміння взаємодіяти з різними типами людей, структурувати й модерувати наради (обговорення), вислуховувати й брати до уваги всі точки зору, відповідати аргументовано, зрозуміло, вчасно і ввічливо, готувати й робити якісні презентації (доповіді), урахувати культурні й міжнаціональні особливості.

Управлінські якості характеризуються вміннями: працювати (грати) в команді колег, об'єднувати й мотивувати команду, навчати й розвивати членів команди, передбачати й запобігати ризикам, чітко планувати й керувати часом (таймменеджмент). Зокрема виділено шість найзатребуваніших із них: гнучкість/здібність адаптуватись; навички спілкування; уміння розв'язувати проблемні ситуації; креативність; навички міжособистісних стосунків; уміння працювати в команді.

Як зазначає К.О. Коваль, «використання «soft skills» передбачає також уміння використовувати різні моделі поведінки навіть у однакових ситуаціях, глибоко розуміти власні інтереси й інтереси зацікавлених сторін, швидко й чітко розставляти пріоритети, робити кращий вибір за наявності альтернатив, швидко прилаштовуватись відповідно до нових викликів й обставин, бути стресостійким до навантажень, уміти досягати поставленої мети» [3, с. 165].

Задля розвитку «soft skills» потрібне включення в навчальний процес тренінгів і семінарів із розвитку «soft skills» – комунікативних тренінгів, тренінгів безконфліктного спілкування, тренінгів особистісного зростання, розвитку сенситивності, емпатії, конгруентності, лідерських навичок, навичок самопрезентації та ін., а також проблемного й проєктного навчання [2]. Завдяки цьому в студентів реально можна розвинути такі «soft skills» [6]:

– цілісність – заохочувати студентів до безкорисливої праці в групах. Кожен член групи має нести відповідаль-

ність за конкретну роботу або результат. Після закінчення групової роботи студенти мають подумати про те, як вони сприяли роботі й чому вони заслуговують на частину остаточної оцінки;

– спілкування – розвивати комунікативні навички студентів в усній і письмовій формах, брати участь у групових обговореннях і представляти групу. Вони мають уміти виступати перед аудиторією й доносити свої ідеї;

– люб'язність – домагатися, щоб студенти були шанобливими і ввічливими один до одного в аудиторії та під час співпраці з іншими людьми;

– відповідальність – виховувати в студентів почуття обов'язку перед керівником та іншими членами групи за дане йому завдання, зобов'язати пояснювати причини невиконання завдання і шляхи виправлення ситуації;

– гнучкість – давати студентам довгострокові, проблемні проєкти, які мають бути завершені в межах установлених параметрів і термінів. Ці заходи стимулюватимуть їх до організації й фокусування, до подолання виробничих проблем і самоконтролю;

– командна робота – заохочувати до командної роботи й співпраці через групову роботу і призначати різних студентів для спільної роботи. Підкреслювати важливість зв'язку, довіри, цілісності, відповідальності й співпраці.

Отже, сучасні реалії ефективного навчання й праці потребують від майбутнього фахівця оволодіння не тільки професійними знаннями, уміннями й навичками, які позначаються як «hard skills», а й універсальними загальнолюдськими навичками, відомими в усьому світі як «soft skills». У той час як професійні вміння й навички з розвитком технічного прогресу швидко застарівають, «soft skills» залишаються актуальними завжди. До них можна віднести найбільш затребувані: гнучкість/здібність адаптуватись, навички спілкування, уміння вирішувати проблемні ситуації, креативність, навички міжособистісних відносин, уміння працювати в команді та ін. Саме вони допомагають майбутньому фахівцеві тривалий час залишатися ефективним у своїй сфері діяльності, швидко адаптуватися до умов середовища, розвиватися і вдосконалювати свою майстерність. Тому формувати й розвивати «soft skills» у студентів медичних закладів вищої освіти потрібно з урахуванням обраної спеціалізації й індивідуальних особливостей кожного студента.

Список використаної літератури

1. Длугунович Н.А. Soft skills як необхідна складова підготовки ІТ-фахівців / Н.А. Длугунович // Вісник Хмельницького національного університету. – 2014. – №6 (219). – С. 239-242.
2. Заїка В.М. "Пізнай самого себе" (до питання актуальності тренінгу особистісного зростання) / В.М. Заїка, О.В. Кореньяк // Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу: матеріали Міжнар. наук.-практ. онлайн конференції, м. Полтава, 25-26 березня 2020 р. – Полтава: Полтавський інститут економіки і права, 2020. – С. 55-63.
3. Коваль К.О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування / К.О. Коваль // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2015. – № 2. – С. 162-167.
4. Стратегія розвитку медичної освіти в Україні [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://moz.gov.ua/uploads/1/8475-medical_education_analytics.pdf
5. Сучасні засоби ІКТ підтримки інклюзивного навчання : навчальний посібник / [А.В. Гета, В.М. Заїка, В.В. Коваленко та ін.]; за заг. ред. Ю.Г. Носенко. – Полтава : ПУЕТ, 2018. – 261 с.
6. Тушак А.В. Здобуття «soft skills» студентами у ЗВО як один із найвагоміших внесків у майбутню кар'єру / А.В. Тушак // Підприємницька модель економіки та управління розвитком підприємства: тези II Міжнар. наук.-практ. конф. (6-8 листопада 2019 р.). – Житомир, 2019. – С. 434-437.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Савицька Т.В., Горбенко Є.В.

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено особливості формування мотивів до навчання мови іноземних студентів початкового етапу навчання, стимулювання навчальної діяльності, підтримки позитивної мотивації до навчання, створення сприятливих умов навчання.

Ключові слова: підготовка іноземних громадян, стимулювання навчальної діяльності, позитивна мотивація до навчання.

The article reveals the features of formation of motives for language learning by foreign students of the initial stage of study, stimulation of educational activity, support of positive motivation to study, creation of favorable conditions of study.

Key words: preparation of foreign citizens, stimulation of educational activity, positive motivation to study.

Сучасне суспільство висуває випускнику закладу вищої освіти високі вимоги – професіоналізм, соціальна активність, творчий підхід до виконання робочих завдань. Процес підготовки майбутніх фахівців в умовах сучасної освіти досить складний і обумовлений різними важливими факторами. Один із них – відповідність мотивації навчальної діяльності студентів цілям і завданням освітньої системи ЗВО. Питання формування мотивів вивчення дисциплін, зокрема мови, гостро актуальні, адже сучасні студенти не завжди мають стимул до навчальної діяльності, а поступово навіть втрачають його. То ж нагальна проблема сучасної педагогіки – розвиток і постійна підтримка вмотивованої навчальної діяльності здобувачів освіти, створення сприятливого освітнього середовища.

Перед викладачами структурних підрозділів, що забезпечують підготовку іноземних громадян до вступу до закладів вищої освіти, стоїть першочергове завдання – залучити в навчально-виховний процес такі ресурси, які дадуть змогу максимально ефективно підтримувати на високому рівні інтерес іноземних студентів до навчання. Недостатність мотивації оволодіння мовою й дотепер є одним із чинників, що уповільнюють формування комуніка-